

NABOKOV

VLADIMIR

Apărarea Lujin

Traducere din limba rusă și note
de Adriana Liciu

POLIROM
2026

6

— În mod sigur o să vă cadă totul din ea, spuse Lujin, punînd din nou stăpînire pe poșetă.

Ea întinse repede mîna, împinse poșeta mai încolo, trîntind-o de măsuță, ca și cum ar fi subliniat în felul acesta o interdicție.

— Veșnic trebuie să manevrați ceva, spuse ea cu blîndețe.

Lujin își privi mîna, rășchirîndu-și și apropiindu-și din nou degetele. Unghiile erau îngălbenite de tutun, cu pielite grosolane, la încheieturi se lăteau zbîrcituri groase, iar mai jos creșteau firisoare rare de păr. Își puse mîna pe masă, alături de mîna ei de un alb lăptos, moale la vedere, cu unghii îngrijite, tăiate scurt.

— Îmi pare rău că nu l-am cunoscut pe tatăl dumneavoastră, spuse ea după o vreme. Probabil că era foarte bun, foarte serios și vă iubea mult.

Lujin tăcea.

— Mai povestiți-mi ceva, cum ați trăit aici? Nu cumva ați fost și dumneavoastră odată mic, și fugeați, și făceați năzbîtii?

El își puse din nou amîndouă mîinile pe baston și, după expresia feței, după felul somnoros în care își ținea plecate pleoapele

grele, după gura puțin întredeschisă pregătindu-se parcă să caște, ea socoti că se plictisise, că se săturase de amintiri. De altfel, era atîta indiferență în felul lui de a-și aminti – și ei i se păru ciudat că de-abia cu o lună în urmă își pierduse tatăl, iar acum se putea uita fără o lacrimă la casa în care locuise împreună cu el în copilărie. Dar chiar și în această indiferență, în cuvintele lui stîngace, în mișcările greoaie ale spiritului său care, abia trezit parcă, se răsucea somnoros și adormea din nou, întrezărea ceva înduioșător, un farmec greu de definit, simțit de ea din ziua cînd se cunoscuseră. Și cît mister era în faptul că, în ciuda atitudinii vădit nepăsătoare față de tatăl său, el alesese tocmai această stațiune, tocmai acest hotel, ca și cum ar fi așteptat de la aceste obiecte și peisaje văzute cîndva acea tresărire pe care nu o putea încerca fără ajutorul altcuiva. Apăruse în mod miraculos, într-o zi verde și cenușie, sub o ploaie mărunță, cu o pălărie neagră, scămoșată, oribilă, în niște galoși enormi – iar ea, uitîndu-se de la fereastră la silueta lui ce cobora greoi din autobuzul hotelului, simțise că acest necunoscut era cineva cu totul aparte, altfel decît toți ceilalți locatari ai stațiunii. În aceeași seară aflase cine era.

În sala de mese toată lumea se uita la acest om gras, morocănos, care mîncea lacom și neglijent, iar uneori cădea pe gînduri, plimbîndu-și un deget pe fața de masă. Ea nu juca șah, n-o interesaseră niciodată turneele de șah, însă numele lui îi era cumva

cunoscut, memoria ei îl reținuse inconștient, deși nu-și putea aminti când îl auzise prima dată. Fabricantul suferind de o constipație cronică despre care vorbea bucuros, un om limitat, dar binevoitor, plăcut, îmbrăcat nu fără gust, uită brusc de constipație și, în galeria unde se făcea cură de ape, îi aduse la cunoștință câteva lucruri uluitoare despre domnul posac care, cu o canotieră veche în locul pălăriei scămoșate, stătea în fața micii vitrine încastrate într-o coloană și privea lucrușoarele de artizanat expuse pentru vânzare.

— Compatriotul dumneavoastră, spuse fabricantul, ridicînd o sprînceană spre el, este un cunoscut jucător de șah. A venit din Franța pentru turneu. Turneul o să aibă loc la Berlin, peste două luni. Dacă cîștigă, o să-l provoace pe campionul lumii. Tatăl i-a murit nu demult. Scrie totul în ziarul ăsta.

Ea dori să-l cunoască, să vorbească ru-sește, într-atît i se păruse de atrăgător cu stîngăcia lui, cu aerul lui posac, cu gulerul lui răsfrînt, care îl făcea cine știe de ce să aducă a muzician; și îi plăcuse că nu se uita la ea, nu căuta un pretext să-i vorbească, așa cum făceau toți bărbații neîn-surați din hotel. Nu era prea frumoasă și ceva le lipsea trăsăturilor ei mărunte, regulate. Parcă le lipsea un ultim impuls, cel hotărîtor, care ar fi făcut-o frumoasă, lăsîndu-i trăsăturile așa cum erau, însă dîndu-le inefabilul expresivității. Dar ea avea douăzeci și cinci de ani, părul tuns modern îi stătea

minunat și mai avea și un fel de a-și întoarce capul în care se putea desluși sugestia unei posibile armonii, promisiunea unei frumuseți adevărate, care în ultima clipă nu era respectată. Purta rochii foarte simple, bine lucrate, și își lăsa dezgolate brațele și gâtul, etalându-le oarecum delicata prospețime. Era bogată – tatăl ei, după ce pierduse o avere în Rusia, făcuse o alta în Germania. Mama ei trebuia să sosească și ea în stațiune și, odată cu apariția lui Lujin, așteptarea sosirii ei gălăgioase devenise ceva neplăcut.

Făcuse cunoștință cu el a treia zi după ce sosise, așa cum se face cunoștință în romanele vechi sau în filme: ea lasă să-i cadă batista, el o ridică – cu singura deosebire că rolul eroului îl jucase ea. Lujin mergea în fața ei pe o alee, scăpînd rînd pe rînd o batistă mare în carouri, deosebit de murdară, cu resturi din buzunar agățate de ea, o țigară ruptă, turtită, care își pierduse jumătate din umplutură, o nucă și un franc francez. Ea a ridicat numai batista și moneda și l-a ajuns încetișor din urmă, așteptînd cu interes ca el să mai piardă ceva. Lujin mergea ținînd în mîna dreaptă bastonul cu care atingea fiecare trunchi, fiecare bancă, iar cu mîna stîngă scotocea întruna în buzunar și, în sfîrșit, s-a oprit, și-a întors buzunarul pe dos și a început să examineze în el o gaură. Cu această ocazie a mai căzut o monedă.

— Complet rupt, a spus el în germană, luînd batista din mîna ei.

— Mai e și asta, a spus ea în rusă.

— Prost material, a continuat el fără să ridice capul, fără să treacă la limba rusă, fără să se mire de nimic, ca și cum înapoierea lucrurilor ar fi fost absolut firească.

— Da' nu le mai puneți tot acolo, a zis ea și a pufnit în râs.

Abia atunci el a ridicat capul și, ursuz, s-a uitat la ea. Pe figura lui plină, cenușie, cu obrajii prost rași și cu tăieturi de la bărbierit, apăruse o expresie confuză și stranie. Avea niște ochi neobișnuiți, înguști, ușor sașii, acoperiți pe jumătate de pleoape grele și parcă prăfuiți. Prin praful acesta pufos răzbătea însă o scînteiere albăstrie, umedă, în care era ceva năuc și atrăgător.

— Nu le mai lăsați să cadă, a spus ea și s-a depărtat, simțindu-i privirea în spate.

Seara, intrînd în salonul unde se lua masa, i-a zîmbit fără voie de departe și el i-a răspuns cu acea jumătate de zîmbet strîmb, ursuz, cu care privea uneori cum se furîșează fără zgomot pisica neagră a hotelului de la o măsuță la alta. Iar în ziua următoare, în grădina unde erau grote, fîntîni și pitici de lut, s-a apropiat de ea și, cu o voce profundă, tristă, a început să-i mulțumească pentru batistă, pentru monedă (și de atunci, fără să-și dea prea bine seama, aproape inconștient, tot urmărirea dacă nu-i scapă și ei ceva – încercînd parcă să restabilească un fel de tainică simetrie).

— N-aveți pentru ce, n-aveți pentru ce, a răspuns ea și a mai pronunțat încă multe asemenea cuvinte – rude sărace ale cuvintelor adevărate, și multe mai sînt aceste mici

cuvinte parazit, care se pronunță vorbind repede, umplînd pentru o vreme un gol.

Cu astfel de cuvinte, a căror mărunță deșertăciune o simțea, ea a întrebat dacă îi place stațiunea, dacă se află aici pentru mult timp, dacă face băi. El a răspuns că-i place, că pentru mult timp, că face băi. Pe urmă a întrebat, conștientă de nerozia întrebării, dar fără să se poată opri, dacă juca de multă vreme șah. El nu a răspuns nimic, și-a întors fața, și ea s-a fîstîcit așa de rău, încît a început să înșire repede toate datele meteorologice ale zilei de ieri, de azi și de mîine. El continua să tacă și atunci a tăcut și ea, după care a început să scotocească în poșetă, chinuindu-se să găsească înăuntru un subiect de conversație, dar descoperind doar un mic pieptene rupt. Deodată el și-a întors fața spre ea și a spus:

— Optsprezece ani, trei luni și patru zile.

Pentru ea a fost o imensă ușurare, iar temeinicia căutată a răspunsului chiar a măgulit-o. De altfel, curînd începu să o cam supere faptul că nu-i puneă și el, la rîndul lui, nici un fel de întrebări, luînd parcă de bun tot ce-i spunea ea.

„Un artist, un mare artist“, își zicea ea deseori, privindu-i profilul greu, corpul masiv adus de spate, şuvița întunecată, lipită de fruntea veșnic jilavă. Și poate tocmai pentru că nu știa absolut nimic despre șah, șahul nu era pentru ea un simplu joc de familie, un mod plăcut de a-ți petrece timpul, ci o artă misterioasă, egala tuturor artelor recunoscute. Ea nu întîlnise niciodată de aproape